

ALLEKIRJOITTANEET VAMMAISJÄRJESTÖT**VETOOMUS**

Helsingin kaupunki, Sosiaali- ja terveyslautakunta

Asia: Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle hallituksen esitykseksi laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Viite: Helsingin kaupunki, Sosiaali- ja terveyslautakunta, esityslista 10/17, Asia/5 20.06.2017

Hyvä sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsen

Esitämme, että Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta muuttaa lausuntoa ja poistaa työntantajamallia käsittelevän kohdan HEL 2017-006038 T 03 00 00 Asia/5 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnon kaupunginhallitukselle hallituksen esityksestä laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta;

”Valinnanvapauslaissa määritellään jatkossa valinnanvapauden piiriin kuuluvat palvelut. Tällöin työntantajamallia tulisi harkita perinteisen mallin sijaan toteutettavaksi henkilökohtaista budjettia käyttäen. Sote-uudistuksen tavoitteena on myös kustannusten nousun hillintä, ja työntantajamallissa on nykyisellään välillisten kustannusten osuus merkittävä (muun muassa työntajajuudessa tukeminen, palkanlaskenta, työterveyshuollon järjestäminen sekä merkittävät henkilöstökulut hallinnollisessa työssä). Näitä ei myöskään voida nähdä sosiaalityönä tai vammaistyönä. Toteuttamalla henkilökohtaisen avun työntantajamallia henkilökohtaisen budjetin avulla, voitaisiin edelleen vähentää kuntien ja tulevien maakuntien hallintokuluja.”

Perustelut

Nyt käsiteltäväksi tuleva lausunto -esitys sisältää monia vammaisten ihmisoikeuksien toteuttamisen kannalta ongelmallisia, väheksyviä, mutta myös peruselämän oikeuksien toteuttamista estäviä ehdotuksia. Me allekirjoittaneet vammaisjärjestöt edustamme laajasti vammaiskenttää niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti ja toivomme teidän muuttavan esitystä, jottei tällaiselle annettaisi tilaa.

Vammaislainsäädännön uudistus on vammaispalveluita välttämättä tarvitsevien vammaisten kannalta tärkein tulevien palvelujen toimivuutta määrittävä uudistus. Työntantajamallilla toteutettava henkilökohtainen apu on keskeisin osallisuuden, itsenäisen elämän ja yhdenvertaisuuden mahdollistava palvelu, silloin kun vaikeavammaisen henkilö haluaa ja kykenee ottamaan työntajajuuden vastattavakseen. Ainoastaan työntantajamallilla järjestettävä henkilökohtainen apu antaa tosiasiallisen mahdollisuuden käydä töissä, opiskella ja elää aktiivin kansalaisen elämää.

Lausunnossa esitetään nyt tämän itsenäisen elämän ja työntantajamallin korvaamista henkilökohtaisella budjetilla ja siksi vetoamus kohdistuu vain tähän kysymykseen.

Lausuntoluonnoksessa on sivuutettu lakiesitykseen sisältyvät merkittävät parannukset palveluohjaukseen ja käytännön toimenpiteet työntajajuuden turvaamiseen (ml. asiakkaan suostumus ja asiakassuunnitelma tarvittavista toimenpiteistä). Nämä uudistukset

ennaltaehkäisevät vammaisten henkilöiden ohjaamista vastoin kykyä ja tahtoa työnantajamalliin, kuten nyt on tilanne. Vammaislaissa esitetty palvelusuunnittelu ohjaa asiakkaat paremmin yksilöllisesti sopiviin palveluihin ja tuen tarve ja mahdolliset ongelmat vähenevät.

Muistutamme, että valtaosa työnantajista on kykeneviä hoitamaan työntekijöiden rekrytoinnin ja työsuhteen kokonaisuuden. Sosiaalityö ei tässä kykene antamaan lisäarvoa. Lausunnossa mainitut työterveyshuolto sekä palkanlaskenta ovat normaaliin työsuhteeseen kuuluvia lakisääteisiä velvoitteita, jotka sisältyvät kaikkiin työsuhteisiin.

Lausunnossa esitetään henkilökohtaista budjettia ainoaksi toteuttamistavaksi. Ehdotus on mahdoton. Henkilökohtainen apu ei olisi sidottu nykyisen kaltaiseen työnantajamalliin, joka mahdollistaa hallintopäätökseen ja sen mukaiseen tuntimäärään liittyvän oikeuden apuun. Valinnanvapauslainsäädännön valmistelu on vielä kesken ja pitää sisällään merkittäviä epävarmuustekijöitä budjetin hallinnointiin ja avun turvaan, työmarkkinoiden aiheuttaman avustajan työnhinnan ja esimerkiksi työntekijän sairastumisista johtuvista syistä. Riskinä on, että henkilökohtainen budjetointi tuhoaisi perinteisen henkilökohtaisen avun työnantajamalliin siihen liittyvine etuineen ja oikeuksineen. Henkilökohtainen apu ja sen myötä itsenäinen elämä on rakentunut nykyisen työnantajamallin varaan.

Haluamme kunnioittavasti kiinnittää lautakunnan huomiota lisäksi julkista valtaa sitoviin perus- ja ihmisoikeusnormeihin, joilla on välitön vaikutus ns. avun tapahtuessa iholla sekä YK:n vammaisyleissopimuksen 19 artiklaa. Työnantajamallin romuttaminen merkitsisi näiden oikeuksien rikkomista vammaisten henkilöiden kohdalla.

Allekirjoittaneet vammaisjärjestöt

Helsingissä 19. kesäkuuta 2017

Kynnys ry

Invalidiliitto ry

Rusetti- Vammaisten naisten valtakunnallinen yhdistys ry

Suomen CP-liitto ry

Helsingin Invalidien Yhdistys ry

Helsingin reumayhdistys ry

HETA – Henkilökohtaisten avustajien työnantajien liitto ry

Näkövammaisten liitto ry

Lihastautiliitto ry

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry

Lisätietoja: Sari Kokko, Näkövammaisten Liitto ry 050 401 5802 ja Elina Nieminen, Invalidiliitto ry 0447650663